

Les definicions exteriors de l'estat espanyol

Aquest mes d'abril passat ha resultat molt actiu per a la política exterior espanyola: el dia 4 va venir el secretari general de la UEO, Wim van Eekelen; el dia 5, el president de Moçambic, Joaquim Chissano; el dia 16 va ser el primer ministre de Romania, Petre Roman; el dia 20, el president de Iugoslàvia, Janev Dvrnovsek; el dia 22 li va tocar el torn al president de Bolívia, Jaime Paz Zamora; el dia 25 ens va venir a veure el primer president d'Irlanda i president de torn de la CE, Charles Haughey; el mateix dia arribava el president del Parlament de Txecoslovàquia, Alexander Dubcek i l'auditor general de la República Popular de Xina, Lu Peijan... Això sense comptar altres esdeveniments com el retorn del *boines blaves* espanyols que van participar en la preparació de la independència de Namíbia sota la protecció de l'ONU, o les maniobres navals amb l'OTAN al Mediterrani, o el viatge del ministre Francisco Fernández Ordóñez a Iugoslàvia, o l'assistència d'una curiosa delegació espanyola a la presa de possessió de la nova presidenta de Nicaragua, Violeta Chamorro, delegació formada per Fernández Ordóñez, Adolfo Suárez i José Ma. Aznar. Vés a saber de què parlarien els tres en el mateix avió d'anada i de tornada. Precisament la vinguda del president Paz Zamora va impedir que Felipe González perdés una gran oportunitat, no podent anar a Managua el dia 25. I per fi el Consell Europeu de Dublín I, consell extraordinari per analitzar la nova situació europea.

¿Què vol dir tota aquesta activitat en el front exterior? Per a alguns és una manera fàcil que té el govern, i concretament el seu president, de fugir d'estudi, d'evitar els enormes problemes interns en matèria

econòmica, autonòmica, terrorista, etc., que no sap resoldre. Per a altres, al contrari, l'excés de mobilitat fa que no hi hagi anàlisis rigoroses de la situació internacional i que Espanya vagi a remolc dels esdeveniments que marquen els altres països. El dia de la qüestió de confiança, per exemple, Miquel Roca es queixava de la gran dedicació que els partits, la premsa i el mateix Parlament han tingut vers els darrers escàndols i en canvi no han fet encara un gran debat sobre la situació espanyola en el nou context europeu. En qualsevol cas, la preocupació del govern pel que passa fora té una explicació clara: els últims esdeveniments internacionals influiran poderosament en el futur immediat espanyol, atès que els poders públics i la societat en general no tenen capacitat per influir en la marxa del món i més concretament d'Europa.

Amb el règim democràtic l'estat espanyol va sortir d'un llarg període d'aïllament imposat pel franquisme. La normalització diplomàtica va resultar relativament fàcil, i fins i tot va ser senzilla la incorporació a diverses plataformes interna-

cionals, principalment al Consell d'Europa, la Comunitat Europea i l'OTAN. La presidència de la CE durant el primer semestre de 1989 va oferir al govern espanyol una ocasió excel·lent per ampliar el seu camp de relacions exteriors. D'aquesta manera Espanya esdevingué en el concert internacional una potència mitjana, de la qual ja no es pot prescindir com abans.

Ni dóna, ni demana

Madrid és un bon indret per aterrar-hi els caps de govern llatinoamericans, africans i de l'Europa Oriental per dues raons bàsiques. La primera perquè constitueix una bona porta per trucar a la CE, que ha esdevingut la gran esperança blanca dels països subdesenvolupats. Desapareguda la *padrina* soviètica, només queden els EUA, la CE i el Japó per anar a demanar auxili econòmic i financer. Dels tres la CE és la que proclama una política més liberal i oberta, i en aquest sentit Espanya és sens dubte un dels països que ha mantingut posicions més progressistes. Els caps de govern estrangers van a París, a Londres o a Bonn sabent que aquests països tenen molta més capacitat financera i comercial que no Espanya, però al mateix temps també tenen més capacitat de pressió i per posar condicions. Si es revisen amb atenció les concessions comercials

i financeres fetes pel govern espanyol aquestes últimes setmanes, es pot veure que són molt petites, per no dir que nul·les en alguns casos. Però Madrid tampoc no demana res, ni exigeix contrapartides que no pot complir. Per aquesta raó totes aquestes visites, vinguin d'on vinguin, solen rebre un bon tracte i surten contentes.

Per poca cosa que treguin ho poden vendre com un èxit a l'interior del seu país, i en cap cas no han de fer cap concessió especial. Són converses amables, amb països amb els quals no hi ha contenciosos, que vénen en pla pidolaire i que s'emporten alguns crèdits FAD i algunes facilitats comercials. Al govern espanyol això li va com anell al dit, perquè li permet projectar la imatge de gran potència i anar creant al mateix temps una xarxa d'interessos, que potser algun dia li serà útil.

Entre Llatinoamèrica i l'Europa de l'Est

A hores d'ara no es pot perdre de vista que gairebé totes les relacions mercantils i culturals d'Espanya es fan amb la CE, que és el seu marc d'actuació *natural*. En conseqüència, les seves relacions amb tercers passen molt per Brussel·les,

que al seu torn està controlada per les grans potències comunitàries. Això té els

seus avantatges i els seus inconvenients. Per exemple, amb vista a l'Europa de l'Est és evident que la pertinença a la CE li permet no quedar marginada del procés integrador, tal com els passa a altres països no comunitaris, com Noruega i fins i tot Suïssa, que en certa manera han viscut fins ara d'una Europa bipolaritzada. En canvi, ha d'anar a remolc no sols dels fets inevitables, sinó de les decisions del *grans*. Espanya ha dit que sí a la reunificació d'Alemanya, però, ¿què hauria passat si hagués dit que no, o almenys no tan de pressa? ¿Qui li hauria fet cas? Això va conformant una estratègia exterior molt curiosa, que és la d'avançar-se als esdeveniments. Dir que sí (o que no) sabent que tard o d'hora ho haurà de dir. Això fa la impressió d'iniciativa política i d'independència exterior, que no és real.

I quan realment la diplomàcia espanyola fa un gest propi, com en el cas de la invasió de Panamà, és en virtut dels seus compromisos llatinoamericans, i sense que ningú s'immuti. El resultat final és una bona imatge diplomàtica, que es tradueix en escassos avantatges interiors, justament al contrari del que fan les altres potències aliades.